

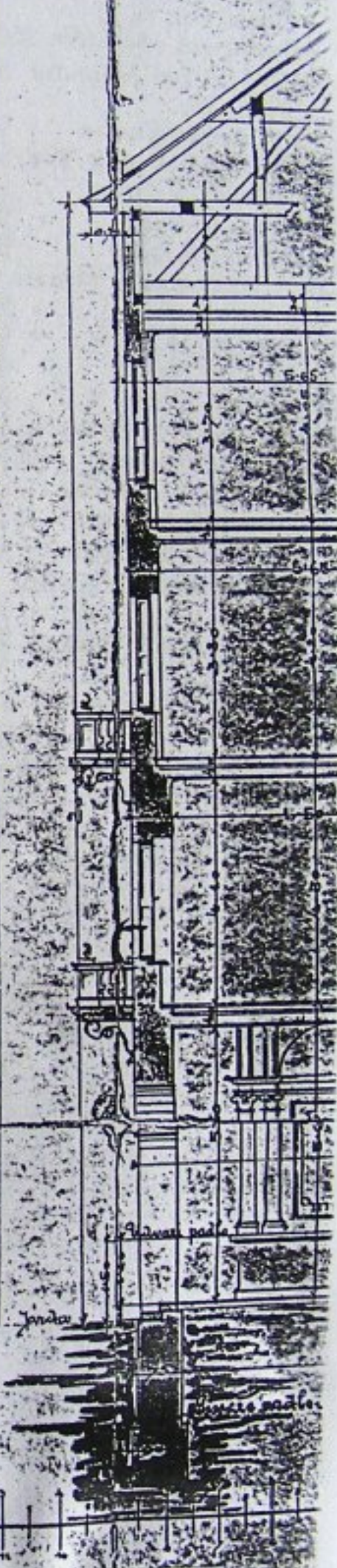
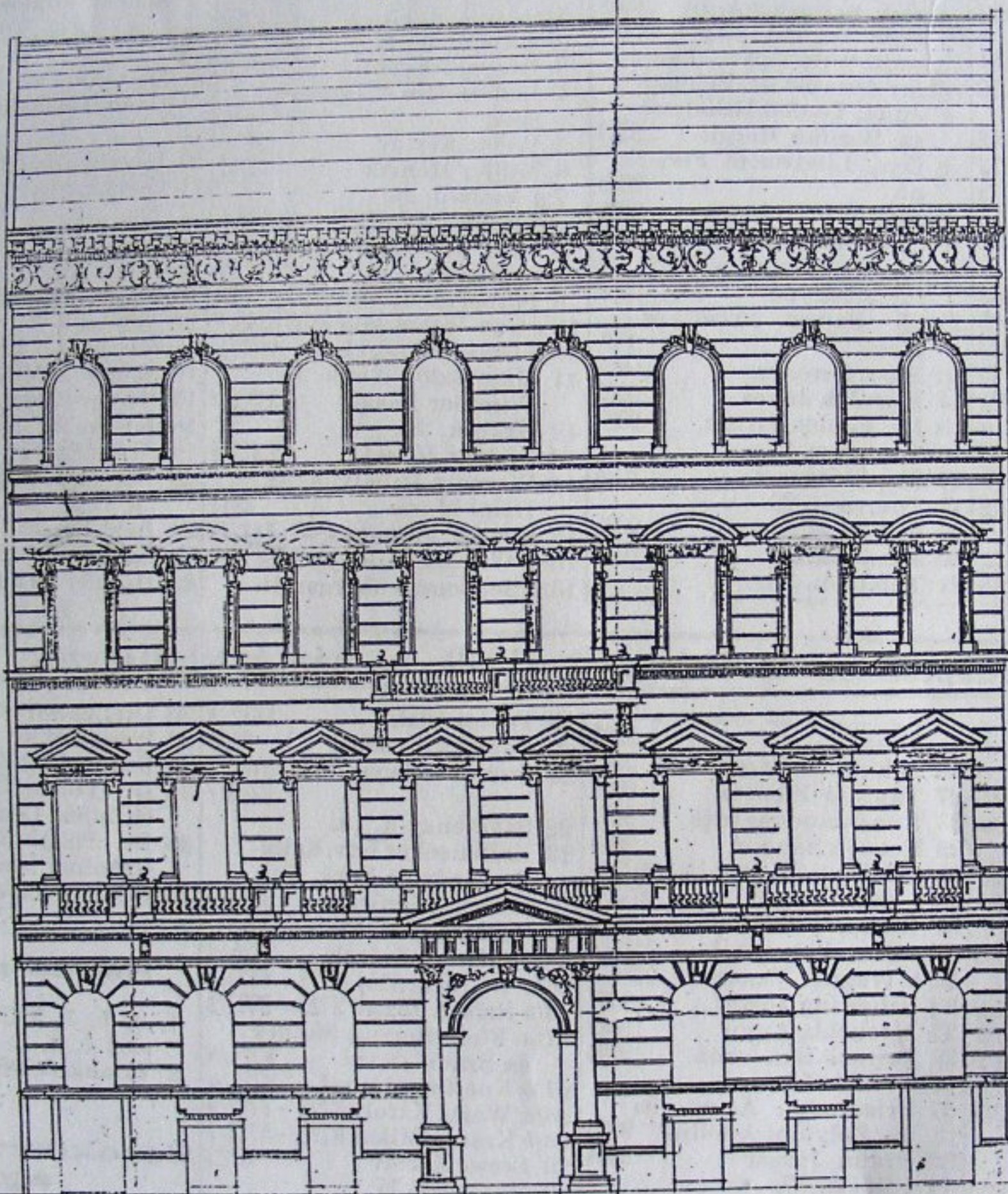

Mission House - Budapest IX. Rakos-u. 3.

Székes Gans Ármin építési engedélye
Székes Gans Ármin építési engedélye 3 ház és 220

36870

Homlokzat

Gans Ármin építési engedélye

1899-ből

Stern Sándor	9543	20 Jécsy Károly	9068	16/a Wagner Mihály	8810/b	21 Fodor Ignác	8812/3
Albert		21 Tompa-u. 30.		16/b Schwarzenberger Mi-		22 Özv. Ruff Alajosné	
Özv. Takács Istvánné	8945					23 Hübner Ármin	

Budapesti lak- és címjegyzék 1899 ház- és telekjegyzék

Viola-u. 1.		Matild	9022	19 Fekete Elek	8812/5	30 Dr. Schwarcz Viliho.	
Drégeli-u. 19.		26 Schulteisz János	9071	20 Popelka Tamás	8808	32 Ipper Rezső	
Kohn Lipót és neje	9552/b	27 Tantner Nándor	9015	21 Özv. Wendauer Józsefné	8813/1	34 Kuzen József	
Hartmann Pál	8837/a	28 Knesl János és neje	9072	22 Szvetenay-u. 18.		36 Dr. Pollák Gyula	
Dr. Wagner Jenő és		29 Kornya Sándor	9014	23 Kaltenecker Istv. Kalte-		Grünhút Dezső	
neje	9553	30/a Sebessi Gönczy Pál	9073/a	necker Anna és kk. Kal-		38 Dr. Pollák Gyula	
Hartmann Pál	8837/b	30/b Zsidy József	9073/b	tenecker György	8813/2	Grünhút Dezső	
Ferenczv. védgát 24.		31 Romocsa Ödönné	9008	24 Szvetenay-u. 15.		40 Üllői út 109/c.	
Száger Ferencz	8836	32/a Blazek J. Antal	9086/b	25 Olofzon nővérek	8724/d		
Fröhlich Miksa		32/b Wagner Venczel	9086/a	26/a Dr. Ihrig Alaj. 8725—8727/4			
9576—9577/b/2		33 Scheiring József	9007	26/b Szivák József 8725—8727/3			
Budapestszék.föv. 8831/a/1		34 Mechelda Antal	9087	27/a Fleischmann Sándor			
b Budapest szék.föv. 8831/a/2		35 Jurinák Sándorné	9006	és Braun Dávid	8724/b		
59 Österreicher Márton		36 Üllői út 55.		27/b Kneitner József	8724/a		
9576—9577/b/3,4		37 Friedmann Ármin és		28/a Weisz Károly 8725—8727/2			
Márton-u. 2.		dr. Zólyomi Adolfné	9005	28/b Kramer Miksa 8725—8727/1			
Spiegel Vilmos és tsai		39 Braun József	9004	29 Löwe Károly	8723		
9576/5, 9577/b/5		41 Üllői út 57.		30 Márton-u. 17.			
Uhlitz Agoston és neje				31 Márton-u. 14/b.			
9576—9577/b/6				32/a Weisz Albert és neje	8692/a		
Glücksthal Henrik				32/b Perlusz Márk	8692/b		
9576—9577/b/7				33, 35, 37 Márton-u. 15.			
Doms Nándor				34 Remete-u. 13.			
9576—9577/b/8				36 Maklár Gyula és tsa	8652		
71 Budapest szék. főv.				38 Telepy-u. 3/a.			
9577/a				39 Remete-u. 11.			
Külterület:				40 Ernő-u. 2/a.			
góhid-u. 9.	9629/a/1/a			41 Cséry Lajos és társa	8651, 8634/1, 2		
1					17		
idapest szék. főv.	9629/a/1/a						
2, 3, 4							

Pipa-utcza.

- 1, 3, 5, Vámbház-körút 1, 3.
2/a Vámbház-körút 5.
2/b Laky Károlyné, szül.
Rumbach Mária 9328/b
4 Hegedűs Sándor 9318
6 Horváth Mih. örök. 9317

Rákosszentmihály-utcza.

- 1 Knezics-u. 10.
2 Özv. Hazay Lajosné 9244
3 Gans Ármin 9208

Sóház-utcza

- 1, 3, 5, 7, 9 Csepel-r
part 1, 2, 3.
2 Vámbház-körút 1, 3

Soroksári Dűlő

- Budapest szék. főváros
9580'S 1, 12
31/1, 31/2, 31/3.
31/4/b, 31/4/c.
Schmock testvérek
Első pesti spodium-, en-
műtrágya-gyár
Budapesti jégművek R
vanszky és társa
Grogersen G.
Első pesti spodium-, en-
műtrágya-gyár

bányák, kohók, vas- és gépgyárak műszaki különlegességeinek raktára.

54 Kurucz Ernő és neje	9430	18 Nagy Mihály	8812/3	15 Mervay Aladár	8654—8657/a	31 Szivattyútelep
55 Özv. dr. Báthory István és b. társai	9440	20 Popelka Vilmos	8808	16 Özv. Scheiling Mihályné és b. társai	8684	32 Dr. Wagner József
56 Özv. Faith Mihályné		21 Szepesi Frigyes és neje	8813/4	17 Krüger Anna		33 «Flóra» gyertyafágy. 9580/4
57 I						ner Géz. 956

Budapesti lak- és címjegyzék 1916 ház- és telekjegyzék

58 Krammer Gusztáv és b. társai	9464	23 Kaitenecker István és b. társai	8813/2	20 Marschall Mátyás és b. társai	8682	35 Özv. Fanda János és b. társai	
59 Schlesinger Leó és neje	9436—37	24 Szvetenay-u. 19.		21 Löbl Ignác és neje	8662	36 belatini Braun	95
60 Özv. Hafner Józsefné és b. társai	9465	25 Olofson nővérek	8724/d	22 Ruff Alajos	8681/a		
61 Gebhardt Károly, ifj., és b. tsai	9435	26/a Dr. Ihrig Alajos és neje	8725—8727/4	23 Özv. Hlavacek Bernátné és b. társai	8665	37 Budapesti közpályatársaság	
62 Ferencz-körút 2. 4.		26/b Szivák József és neje	8725—8727/3	24 Rosenfeld Samu és neje	8673	38, 40, 42 Bpesti helyvasutak r.-t.	95
63 Báró Jeszenszky László és b. társa	9434	27/a Fleischmann Sándor és Braun Dávid	8724/b	25 Üllői út 111.			
65 Boráros-tér 3.		27/b Kneitner József és neje	8724/a	26 Resch József és neje	8672	39 Schmöck Károly	
Rákosszentmihály-utca.		28/a Özv. Weisz Károlyné és b. társai	8725—8727/2	28 Bankos Gizella	8671/b	41, 43 Özv. Pollák A. és b. társai	
1 Knezics-u. 10.		28/b Weisz Jenő és b. társai	8725—8727/4	30 Dr. Schwarcz Vilmos és neje	8670/6		
2 Dr. Donáth Gyula és neje	9244	29 Vajda József és neje és b. társa	8723	32 Peiszer János és neje	8670/3	44 Vaskapu-u. 41.	
3 Özv. Gutjahr Frigyesné és b. társai	9208	30 Márton-u. 17.		34 Brieger Kálmán és neje	8670/2	45 Dr. Eppstein Margit és neje	9580/8
4 Hell Adolfné, született Dlačny Anna és b. társai	9245	31 Márton-u. 14/b.		36 Prágai Ármin és neje	8667/5	46 Herz Ármin	
5 Gr. Zay Miklósné szül. Károlyi Margit grófnő	9207	32/a Reithauser Róbert	8692/a	38 Polatsek Kornélia	8667/4	47 Meisster Izidor	958
6 Gergelyi Kálmán	9246	32/b Fekete Jakab és neje	8692/b	40 Üllői út 109/c.		48, 50, 52, 54 Hunga egyesült gőzmalom t. 9572/b/II., 9579/	
7, 9 M. kir. államkincstár	9205, 9206	33, 35, 37 Remete-u. 6, 8.		Simonyi utca.		49 Budapesti szék. f.	9
18 Strobitz József és b. társa	9247	34 Remete-u. 13.		(Külterület.)			
		36 Maklár Gyula és tsai közkereseti társaság	8652	Vágóhid-u. 9.		51 Hacker Józsefné és b. társai	958
		39 Remete-u. 11.		Mester-u. 70.			
		41 Burger Mór	8651, 8634/1, 2	Mester-u. 72.			
			47	Mester-u. 74.			

IX., Rákospalota.

- 1 Knežits-utca 10.
- 2 Özv. dr. Donáth Gyuláné és társa, Hor-
thy Miklós-ut 6, 9244 hrsz., II em., 15.740
a. k., 9380 tb., 210 négyszögöl.
- 3 Brit és külföldi unitárius társulat, Rá-
kos-utca 3, 9208 hrsz., III em., 38.340 a.
k., 9344 tb., 407.60 négyszögöl.
- 4 Wonk Keresztély és neje, Rákospalota 4,
9245 hrsz., I em., 7300 a. k., 9381 tb., 263.80
négyszögöl.
- 5 Gróf Zay Miklósné, Üllői-ut 17, 9207 hrsz.,
I em., 8000 a. k., 9343 tb., 444.62 n.-öl.
- 6 Gergelyi Kálmán, Havas-utca 1, 9246
hrsz., II em., 23.900 a. k., 9382 tb., 236.80
négyszögöl.
- 7, 9 M. kir. államkincstár, Pasteur-intézet,
9205—6 hrsz., I Iem., 9342 tb., 925.30 n.-öl.
- 8 Kk. Stobicsér Béla és társai, Bertalan-
utca 20, 9247 hrsz., II em., 10.860 a. k., 9383
tb., 252.30 négyszögöl.
- 10, 12 Üllői-ut 33, 35, 37.
- 11 Özv. dr. Springer Ferencné és társai,
Rákospalota 11, 9204 hrsz., III em., 29.443
a. k., 9340 tb., 335.70 négyszögöl.

- 5 Magyar állami altisz-
tek és szolgák országos
nyugdíjpótló és se-
gélyező egyesülete 37011
- 6 Wolf Frigyes és b. tsai 36818
- 7 Dr. Nagy Bernátné 37019
- 8 Dr. Dégen Árpádné
és b. társai 36819
- 9 Friedmann Jenő 37009
- 10 Popper Alajosné és b.
társai 36820
- 11, 13 Velencei Mech-
tarieta-rend 37008
- 12 Hersch Samu 36821
- 14 Mayer Andrásné 36822
- 15 Hummel Ede és neje
36993
- 16 Bubala György és
b. társai 36823
- 17 Dióssy Imréné és b.
társai 36999

Budapesti lak- és címjegyzék

1931

ház- és telekjegyzék

- 18 Dr. Schlegel
Károly 36991
- 20 Özv. Schlesinger
Mórné és b. társai 36827
- 21 Szántó Pálné és tsai 36990

65 Boráros-tér 3.

Rákos-utca.

- 1 Aranyos Vilmosné 36871
- 2 Özv. dr. Donáth Gy-
láné és b. társai 36858
- 3 Amerikai-unitárius
társulat 36870
- 4 Wack Keresztély és
neje 36859
- 5 Gróf Zay Miklósné 36869
- 6 Szabó Istvánné és b.
társai 36860
- 7, 9 M. kir. kincstár 36868
- 8 Dr. Jurkiny Emilné
és b. társai 36861
- 10, 12 Kinizsi-u. 31, 33.
- 11 Özv. dr. Springer Fe-
renczné és b. társai 36867
- 13 Dr. Lenkey Zsigmond-
b. társa 36866
- ck József és neje 36865
- 17 Dr. Bayer Dezső 36864

Ranolder-utca.

- 1 Szász Farkas 37657

függőfolyosó van, szép kovácsoltvas korláttal.

Egy régi lakó elbeszélése szerint nagyon rendes emberek laktak és laknak a házban. Ezt mutatja az a tény is, hogy a nyilas időkben a lakók bűjtették a Steiner családot és meg is mentették a gyerekeket. 1956-ban sem voltak zavargások a házban.

Nevesebb ember nem lakott itt.

Meglepő, hogy az épület a háború alatt egyetlen belüvést és bombatalálatot sem kapott, annak ellenére, hogy a szemben lévő telken német tüzelőállás volt. Az 1956-os eseményeket is sérülés nélkül megúszta.

Utoljára a házat 1957-ben tatarozták. A villamos vezetékeket kicserélték, de ennek nyoma mindenhol meglátászik, mert csak bevakolták a helyét.

Gerébi Miklós

Hőgyes Endre utca 3.

Hrsz.: 36870.

A síma, puritán homlokzatú, háromemeletes bérház, amely Unitárius Misszió Ház néven ismert, 1899-ben épült az akkor még Rákos utca 3. szám alatt egy kis földszintes ház helyén. Az a kis földszintes ház azonban, amely 1885-től 1898-ig itt guggolt ijedten a föld alatt kanyargó Rákos árok felett, nem múlt el nyomtalanul. Bár a telekkönyvi jegyzék szerint tulajdonosai a neves Alszeghy színészcsalád kiskorú gyermekei Ilka, Hermína, Etelka, Kálmán, Erzsébet, Antal, Béla, Irma voltak, űzv. Alszeghy űzűl. Bűchner Teréz gondnoksága alatt, romantikus emléke ott húzódik meg Molnár Ferenc: "Pál utcai fiúk" című regényének lapjai között. A kis Nemesek a Rákos utca 3. szám alatti földszintes házból hallgatta pajtásai nevetését és haldokolva innen nézett

vágyakozva a "grund" felé. - "Sok Nemesek nevű család élt akkor a környéken - mondja Cséri Ágnes építészműnk, aki sok adatot gyűjtött űsaze a korabeli iratokból, - volt közöttük bogvár, vasesztergályos, lakatos, de szabó Nemesek csak Újpesten lakott".

1899-ben aztán Gans Ármin vállalkozó háromemeletes bérházat építtetett; ez a ház azután 1901-től űzv. Gutjahr Frigyesné és b. Társai tulajdonába ment át.

Tipikus századvégi pesti bérház volt ez, a Cséri Ágnes birtokában lévő régi fotón három kovácsoltvas erkéllyel. Ez a három erkély aztán eltűnt, hogy helyet adjon egy puritán homlokzatnak, de ez már az Unitárius Misszió Ház történetével függ űsaze.

Ha belépünk a kapun, amelyen régimódi "kukucs-kálót" találunk, kissé kopott, megviselt, de aránylag elég tiszta udvarra érünk, három körfolyosóval. - "A hátsó lépcsőház leszakadt, amikor bombatalálat érte a házat" - mondja Kovács Károlyné, a II. emeletről. 1964-65-ben tataroztak és fűdémcsereét csináltak. "

Igy, körbenézve a folyosóról, átlagos bérlakások sorakoznak egymás mellett. Azonban ha belépünk a földszinten, jobboldalon a leghátsó ajtón egy gyűlekezeti teremben találjuk magunkat; a középső kapun át egy templomba, baloldalon pedig egy lelkeszi hivatalban és mindegyikben ott él egy darab Erdély.

A magas, őszhajú, halkszavú, nagyon kultúrált Dr. Ferenc József, a Magyar Unitárius Egyház pűspűke beszűl a Misszióház történetéről.

Előbb egy rövid áttekintés: az unitárius /a Szentháromságot tagadó/ vallást a XVI. században Kálvin barátja és eszmei társa, majd később az éppen általa kivégezte-

tett Szervét Mihály tanítása alapján Erdélyben Dávid Ferenc alapította. A felvilágosodott, racionális tanokra épült vallás innen terjedt el Magyarországon, de Angliában és Amerikában is sok hívők van. Budapesten 1880-ban, a Pó utcában, 1890-ben a volt Koháry /a mai Nagy Ignác/ utcában épült templomuk. 1922-ben amerikai delegáció járt Erdélyben és magával vitt egy fiatal kolozsvári papot, Csiky Gábort, aki jó kapcsolatokat épített ki az Egyesült Államokban. Ennek eredményeképpen az amerikaiak pénzt ajánlottak fel arra a célra, hogy az Erdélyből kimenekült unitárius fiatalok részére egy diákkotthont építsenek fel. Először a volt Mária Valéria telepen béreltek néhány lakást, 1923-ban megvásárolták a Rákóczi utca 3. szám alatti házat. 1928-ban az angol és amerikai unitárius egyházak nagyobb pénzüsszeget adományoztak. Ezenkívül Dr. Kozma Jenő, országgyűlési képviselő, az ún. Wolff-Kozma párton keresztül megszerezte Budapest Székesfőváros 25.000 pengő támogatását. Gotthard Zsigmond mérnök tervei alapján a ház utcai frontját átépítették, az erkélyeket lebontották, ezzel is kifejezésre akarták juttatni az unitárius hit puritanizmusát. A földszintet és az első emeletet egybevonták, így alakították ki a templomot a ház hátsó frontján, mellette jobbról a gyülekezeti terem, balról pedig a két helyiségből álló lelkeszi hivatal található.

1928-ban 30 férőhelyes diákkotthont is létesítettek erdélyi, többnyire menekült diákok számára. A térítés kb. 10,- pengő volt egy hónapra, ebben benne volt a lakás, a fűtés és a világítás. A harmincas években Mikó Lajos házigondnok javaslata alapján a ház kétszobás lakásainak előszobáit fürdőszobákká alakították át; így sikerült komfortosítani.

Az utca ekkor már Hőgyes Endre nevét viselte. A gyülekezeti teremben összejöveteleket tartottak; nevezetesen volt például 1940-ben, Erdély visszacsatolása után - hogy a Budapesten szolgáló erdélyi lányok és legények -

mintegy 100-120-an, este 6 órakor istentiszteletet tartottak, utána összejövetelen vettek részt.

A háború után a külföldi támogatás megszűnt. 1953-ban a házat államosították, a diákkotthon megszűnt, helyiségei jelenleg lakásokul szolgálnak. Egymillió forint eszmei érték fejében az Unitárius Egyház kiegészített a Tanácssal és a lakásokért cserében néhány lelkészlakásra igényt tart. Így a templomon, a gyülekezeti termen és a lelkeszi hivatalon kívül még két lakás és egy komfortos vendégszoba áll az egyház rendelkezésére.

Magyarországon mintegy 10.000 unitárius hívő él tíz gyülekezetben. Budapesten két templomuk van: a Hőgyes Endre utcai és a Nagy Ignác utcai, ezenkívül Pestlőrincen, valamint gyülekezeti templom Győrben, Miskolcon, Debrecenben....

Hogyan él, mit csinál egy Erdélyből jött unitárius pap Budapesten, a Hőgyes Endre utca 3. szám alatt? Bencze Márton lelkész istentiszteleteket tart, bibliaórákon magyaráz, összejöveteleket szervez és mindent derűs lélekkel és természetesen egyszerűséggel végzi. Nem is lehet másképp a fehérre festett, puritán falak között. Ha az ember a padok között ül, feje felett a gondos művészi érzékkel, színesfestett, népi motívumokkal díszített kazettás mennyezetről faragott csillár csüng alá és egy kisebb hasonló a szószék feletti mennyezetről. Ugyanígy az ajtók, a padok elülső látható részei, a karzat mellvédje és maga a szószék is művészi népi motívumokkal díszítettek.

A szószéktől jobbra egy szép, faragott Bartók emlékművet láthatunk. Bartók Béla a világhírű zeneszerző és nagy humanista a Budapesti Unitárius Egyházközség tagja volt és az Egyesült Államokban unitárius lelkész temette el. Születésének századik évfordulóján állította fel a magyarországi egyház azt az emlékművet, melynek felavatására 1981. március 22-én került sor dr. Ferenc József püspök

és ifj. Bartók Béla, a zeneszerző itthon élő fia szolgálatával. Ifj. Bartók Béla egyébként az Unitárius Egyház főgondnoka.

A gyülekezeti terem falán erdélyi és magyarországi unitárius templomok képeit láthatjuk. Minden hónap harmadik szombatján összejöveteleket, ún. szeretetvendégséget tartanak művészi műsorokkal, fehér asztal melletti kedélyes borozgatással beszélgetéssel, emlékek felidézésével.

Ezt a gyülekezeti termet egyébként - bérleti díj ellenében - a Magyarországi Szabad Egyházak gyülekezete is használja, akik szintén összejöveteleket és imaórákat tartanak itt.

Balogh Éva

Hógyes Endre utca 4.

Egyemeletes eklektikus-neoreneszánsz stílusban épült ház, a földszinten füzérdíszes, az emeleten keretes ablakokkal. A házban volt Gelléri Andor Endre apjának lakatosműhelye. Az író A vasutasházban c. novellában saját születésére emlékezve írja: "... a fia születésének örvendő boldog apa a műhely ajtajára kiakasztja a "Gyerekszülés miatt zárva" táblát és rohan a Kerepesi úti lakásba a trónörököséhez." /A szerk./

